వేతనశర్మ కథ

రాచకొండ విశ్వనాధ శాస్త్రి

పూర్వం ఒకానొక కాలంలో మగధ దేశాన్ని సుందరసేనుడనే మహారాజు పరిపాలిస్తూ వుండేవాడు. (పాలించేవారే రాజులనడం వేరు! రాజులే పరిపాలించాలనడం వేరు)

ఆ మహారాజు పంటల్లో నూటికి పదో వంతే ప్రజలనుంచి పన్నుగా స్వీకరిస్తూ, వర్ణాశ్రమ ధర్మాలను కాపాడుతూ ప్రజల మధ్య భగవంతుణ్ణి నిలబెట్టి పోషిస్తు, న్యాయంగా తనకి తోచిన రీతిని ఏల్తూ వుండేవాడు.

ప్రజలనుంచి వసూలుచేసిన సొమ్ములో పరిపాలనా యంత్రాంగపు ఖర్చులు పోను ప్రజలకి సత్రములు, వైద్యశాలలు మొదలైనవాటి ఖర్చులుపోను, సైన్యం ఖర్చులుపోను, రాణీవాసపు ఖర్చులుపోను, విలాసాల గురించిన ఖర్చులుపోను, మూలధనం కింద ఏర్పాటుగా కొంత పోను, మిగతా సొమ్ముతో ఆ సుందరసేన మహీపతి కొన్ని కొన్ని దినుసులతో, వస్తువులతో లాభసాటిగా తను వ్యాపారం చేయించు కోడమేకాక, తన బంధువులకీ, స్నేహితులకీ, జ్ఞాతులకీ, దన్నుదారులకీ చాలామందికి ధర్మవడ్డీకి బదుళ్ళు ఇచ్చి, వారి వ్యాపారానికి సాయపడుతూ వుండేవాడు. ఆ సహాయంతో ఆ బంధువులూ, స్నేహితులూ, జ్ఞాతులూ, దన్నుదార్లూ పెద్ద ఎత్తున వ్యాపారాలు చేసుకొని విశేషంగా ధనం ఆర్జించి, మహీపతి వల్ల సాయం పొందుతూ, మహీపతికి సహాయం చేస్తూ, అక్కడక్కడ తాముకూడా ధర్మశాలలూ, దేవుడి గుళ్ళూ కట్టిస్తూ, ధర్మపాలనకీ, దైవ పోషణకీ ఉడుతా భక్తిగా సాయం చేస్తూ, సుఖంగా, శాంతంగా, విలాసంగా, వినోదంగా జీవిస్తూ వుండేవారు. వ్యాపారాల్లో లాభాలు ఎక్కువ రావాలన్నా, నష్టాలొచ్చినప్పుడు వాటిని భర్తీ చెయ్యాలన్నా ప్రజలమీద పన్నులు పెంచడం తప్ప మహారాజుగారికి మరో గత్యంతరం లేకపోతుండేది. నూటికి పదో వంతే పన్నుగా కొన్నాళ్ళపాటు స్వీకరిస్తూ వచ్చిన రాజావారు మరికొన్నాళ్ళకి ఆ పన్నుల్ని నూటికి పాతిక పాలుదాకా పెంచవలసి వచ్చింది. అవసరాలకోసం రాజులు భగవంతుణ్ణే ప్రార్థిస్తారు. ఆ భగవంతుడు ఆ అవసరాలన్నింటికి వారికి వారి ప్రజల్నే చూపిస్తాడు.

ఆ కాలంలో మగధ దేశంలో, ఈ రోజుల్లో భారత దేశంలో లాగే నిరక్షరాస్యులు ఎక్కువ సంఖ్యలో వుండేవారు. అజ్ఞానం ప్రజల్లో చాలా ఎక్కువగా వుండేది. రాజుగారికీ, వారి బంధువులకీ, స్నేహితులకీ, ఆశ్రితులకీ అందరికీ లాభాలు ఎక్కువగా రావటంతో వారికి దాహం కూడా ఎక్కువ అయింది. మూలధనం ఎక్కువయితే వ్యాపారం ఎక్కువ చేసుకోవచ్చు. వ్యాపారం ఎక్కువయితే లాభాలు ఎక్కువ రాబట్టుకో వచ్చునని వారంతా బాగా తెలుసుకోవడంతో, ప్రజలమీద పన్నుల భారం పెరగడం జరిగింది. ప్రజలకి నడ్డి పూర్తిగా వంగడం జరిగింది.

కలిగినవారు పన్నుల భారాన్ని కొంత సహించగలిగి నప్పటికీ, చిన్న కుటుంబాలవారు మాత్రం చితికిపో సాగారు. మరింక చిన్న వ్యవసాయదార్ల మాట చెప్పనక్క ర్లేదు. కూలి నాలి జనం సంగతి ఎత్తనక్కర్లేదు.

అయితే, ఈ రోజుల్లోలాగే ఆ కాలంలో కూడా కొద్దిమందే అయినప్పటికీ చదువుకున్నవారు కొంతమం దైనా వుంటూండేవారు. యంత్రాంగం నడవాలంటే, ఈ దినాల్లో ఉద్యోగస్థుల్లాగే ఆ దినాల్లోకూడా అటు వంటివారు వుంటూండేవారు. వారిలో కరణాలనేవారు చాలా ముఖ్యులు. పల్లె సీమల్లో పన్నులన్నీ వాళ్ళే వసూలు చేయిస్తూ, లెక్కలన్నీ రాసి భద్రపరుస్తూ, వసూలుచేసిన సొమ్ము భటులద్వారా రాజధానికి పంపిస్తూ, ప్రభుత్వ యంత్రాంగంలో కీలకస్థానం ఆక్రమించుకొని వుంటూండేవారు ఆ కరణాలు. అయితే వారు చిన్న జీతాలతో బతుకుతుండేవారు.

సుందరసేనుడు రాజ్యం చేసే కాలంలో మగధ దేశంలో ఓసారి క్షామ పరిస్థితి ఏర్పడింది. ఆ క్షామంలో చాలామంది పేదలు పిట్టల్లా రాలిపోయారు. అన్యా యాలు, అత్యాచారాలు చాలా ఎక్కువయాయి. రాజ బంధువులంతా చాలా బాగుపడ్డారు.

ఆ దినాల్లో మార్కండేయుడనే ఋషిసత్తము డొకాయన వుండేవాడు. మగధ మహారాజు, అతని అనుయాయులూ అంతా కలిసి ప్రజల్ని పీడించి దోచుకు తినడం ఆ మహర్షి చూసేడు. మహారాజు, అతని అనుయాయులూ తెగిపోయి, ప్రజలే రాజులైతే తప్ప ప్రజలు మరింక బాగు పడేది లేదని ఆ మహర్షి గ్రహించేడు. ''రాజునీ, అనుయాయుల్నీ పారదోలండి! మీ రాజ్యం మీరేలుకోండి! ఇది భగవదాదేశం!'' అని ఆ మహర్షి ఆ దేశ ప్రజలకి బోధించసాగేడు. దానితో ప్రజానీకం రాజవర్గంమీద తిరుగుబాటు చేసింది. ఆ తిరుగుబాటులో అందరితోపాటు చిన్న జీతాల మీద బతకలేకపోతున్న కరణాలు కూడా చేరారు.

మార్కండేయ మహర్షి వాగ్ధాటికి, ఆయన లేవనెత్తిన ప్రజల ధాటికి తట్టుకోలేని సుందరసేన మహారాజు తనవారితో సంప్రదించి ఓ పన్నాగం పన్నాడు. మార్కండేయుడు మహర్షిగా నటిస్తూ వున్నాడని, నిజంగా అతను అటువంటివాడు కాదనీ, అతను తుచ్ఛ కామవాంఛకి లోనై రాణీవాసపు దాసి మనిషి అయిన ఒకామె చెల్లెల్ని బలాత్కారంగా చెరిచేడనీ ఆమెచేత అభియోగం చేయించి, తానే అదంతా విచారించి, మార్కండేయుడు ఋషి కాదనీ, దోషి అనీ తీర్పు చెప్పి మార్కండేయ మహర్షిని చిత్రహింసలు పెట్టి చంపించేడు సుందరసేనుడు.

ఆ వెంటనే, తిరుగుబాటుదార్లందర్నీ ఏ విచారణా అవసరం లేకుండా హింసించి చంపమని సుందరసేనుడు తన సైన్యానికి ఆజ్ఞ జారీ చేసేడు. తిరుగుబాటుదార్నీ,

పాఠకులకు శుభవార్త
నందూరి
రామమోహనరావుగారి
విశ్వ దర్శనం
సంక్రాంతి సంచిక నుంచి
పునర్దర్శనం

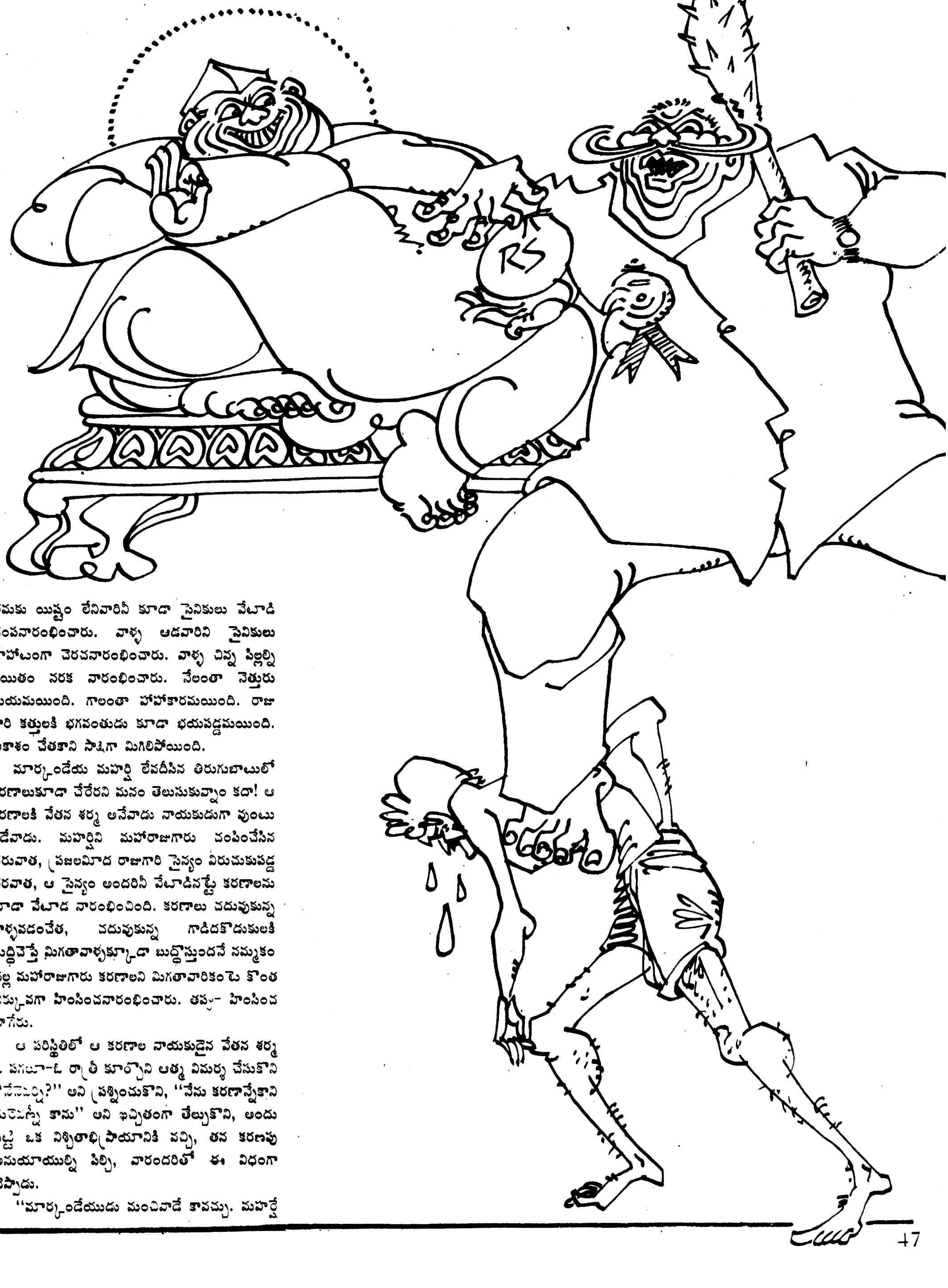

తమకు యిష్టం లేనివారినీ కూడా సైనికులు వేటాడి చంపనారంభించారు. వాళ్ళ ఆడవారిని సైనికులు బాహాటంగా చెరచనారంభించారు. వాళ్ళ చిన్న పిల్లల్ని సయితం నరక నారంభించారు. నేలంతా నెత్తురుమయమయింది. గాలంతా హాహాకారమయింది. రాజుగారి కత్తులకి భగవంతుడు కూడా భయపడ్డమయింది. ఆకాశం చేతకాని సాక్షిగా మిగిలిపోయింది.

మార్కండేయ మహర్షి లేవదీసిన తిరుగుబాటులో కరణాలుకూడా చేరేరని మనం తెలుసుకున్నాం కదా! ఆ కరణాలకి వేతన శర్మ అనేవాడు నాయకుడుగా వుంటుండేవాడు. మహర్షిని మహారాజుగారు చంపించేసిన తరువాత, ప్రజలమీద రాజుగారి సైన్యం విరుచుకుపడ్డ తరవాత, ఆ సైన్యం అందరినీ వేటాడినట్టే కరణాలను కూడా వేటాడ నారంభించింది. కరణాలు చదువుకున్న వాళ్ళవడంచేత, చదువుకున్న గాడిదకొడుకులకి బుద్ధిచెప్తే మిగతావాళ్ళక్కూడా బుద్ధొస్తుందనే నమ్మకంవల్ల మహారాజుగారు కరణాలని మిగతావారికంటె కొంత ఎక్కువగా హింసించనారంభించారు. తప్పు- హింసించసాగేరు.

ఆ పరిస్థితిలో ఆ కరణాల నాయకుడైన వేతన శర్మ ఓ పగలూ-ఓ రాత్రీ కూర్చొని ఆత్మ విమర్శ చేసుకొని ''నేనెవర్ని?'' అని ప్రశ్నించుకొని, ''నేను కరణాన్నేకాని మహర్షిన్ని కాను'' అని ఖచ్చితంగా తేల్చుకొని, అందుపట్టే ఒక నిశ్చితాభిప్రాయానికి వచ్చి, తన కరణపు అనుయాయుల్ని పిల్చి, వారందరితో ఈ విధంగా చెప్పాడు.

''మార్కండేయుడు మంచివాడే కావచ్చు. మహర్షే

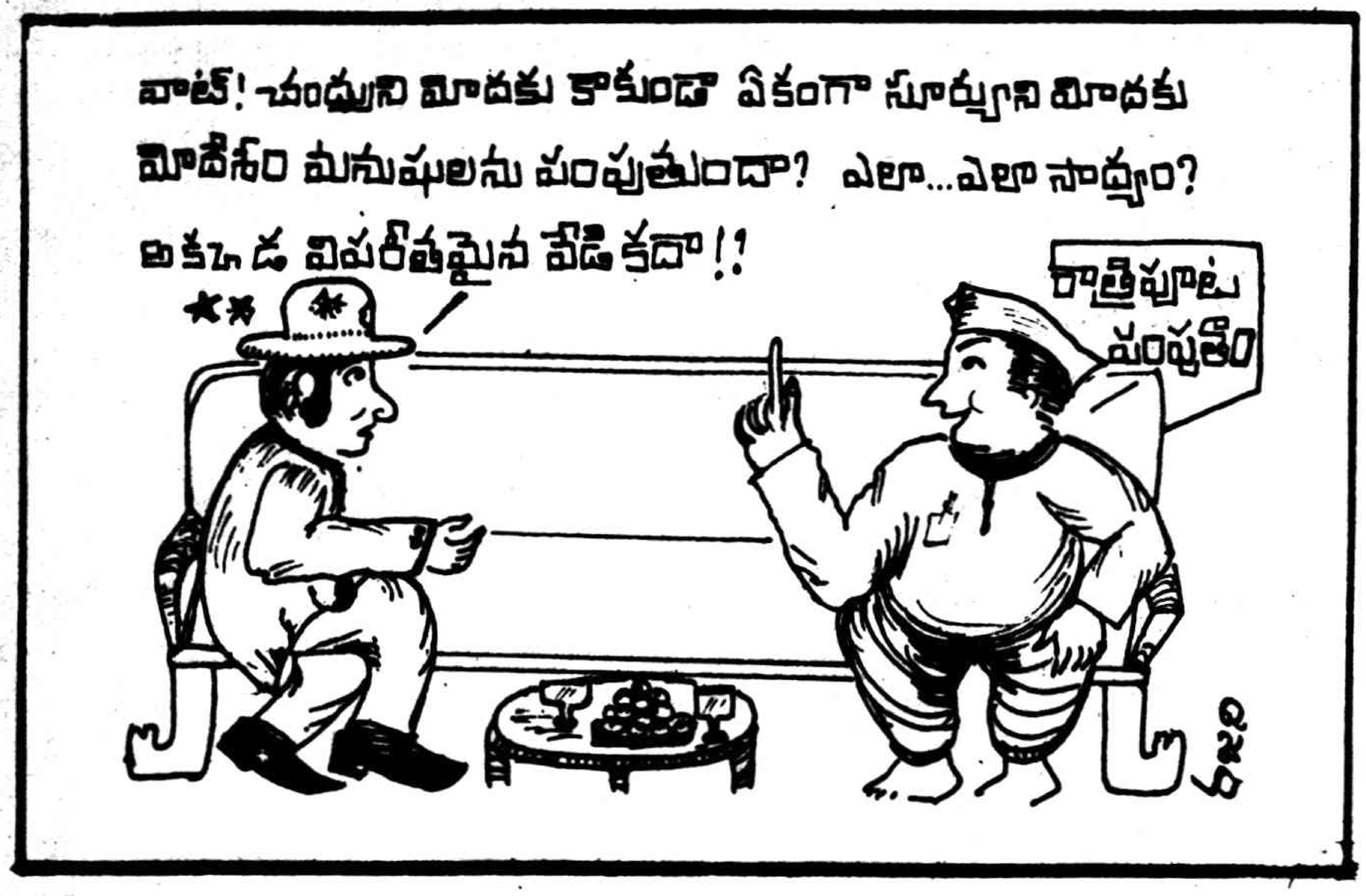

అవొచ్చు. కాని, మానవుడికి బతుకు ముందు, మంచి ఆ తరువాతను. బతకనివ్వని మంచి తనంతో మనకి సంబంధం వుండకూడదు. దాన్తో మనం సంబంధం పెట్టుకోకూడదు. అవునుకద! మరైతే ఇంతకీ, మార్కండేయుడు చెప్పేదేమిటి?" అని మాటగా ప్రశ్నించాడు వేతన శర్మ.

కరణాలందరూ ముఖముఖాలు మానుకున్నారు. ఏ ముఖంలోనూ సరైన సమాధానం కనిపించలేదు. అప్పుడు మార్కండేయుడి సిద్ధాంతం గురించి వేతన శర్మే వారికి నిజం తెలియజేసేడు.

"మార్కండేయుడు మనకి చెప్పేది ఏమిటి అంటే- అదీ ఇదీ. ప్రజలు వేరు, రాజవర్గం వేరు. రాజవర్గం ప్రజల కష్టాన్ని దోపిడీచేసి బతుకుతోంది. ఈ దోపిడీ వర్గంమీద తిరుగుబాటుచేసి, వారిని తరిమిపారేసి లేదా అణిచిపారేసి లేదా హతమార్చి పారేసి దోపిడీని రూపుమాపుతేనే ప్రజలు బాగుపడతారు తప్ప మరో విధంగా ప్రజలు బాగుపడరు. అదీ మార్కండేయుడు మనకి చెప్పిన విషయం. ఏం? అంతేనా?" అని మరోసారి మరీ మాటగా ప్రశ్నించాడు వేతన శర్మ తన కరణ జనాన్ని.

మార్కండేయ సిద్ధాంతాన్ని మంచివాళ్ళ ప్రాయంగా "మన" వేతన శర్మ తెలియజెప్పగలిగినందుకు కరణ జనం సంతోషించింది.

మార్కండేయ సిద్ధాంతం అంతేనని కరణజనం అంతా ఒప్పుకున్న తరవాత కరణకుల తిలకుడైన ఈ వేతన శర్మ ఇంకా ఇలా చెప్పుకు పోసాగాడు.

"మార్కండేయుడు తన సిద్ధాంతాన్ని ప్రజలకి చెప్పి నచ్చజెప్పడంతో చాలామంది రాజవర్గంమీద తిరుగుబాటు చేసేరు. మనం కూడా కొంత కొంతగా ఇంతవరకూ ప్రజలకి సాయం చేస్తూ వస్తున్నాం. అయితే తిరుగుబాటుదార్లని మన రాజవర్గం నిర్దాక్షిణ్యంగా విచారణైనా జరపకుండా ఎంత క్రూరంగా బీభత్సంగా నరికిపారేసి అణిచిపారేస్తుందో మనం కళ్ళారా చూస్తూనే వున్నాం. ఈ పరిస్థితుల్లో మనం ఏ చాటునో ఓ చాటున కూర్చొని ఒక్క విషయం ఆలోచించాలి."

"ఏ విషయం గురించి మనం చాటుగా కూర్చొని ఆలోచించాలి?" అని కరణాలంతా అడిగేలోపున వేతన శర్మ ఈ విధంగా చెప్పసాగేడు-

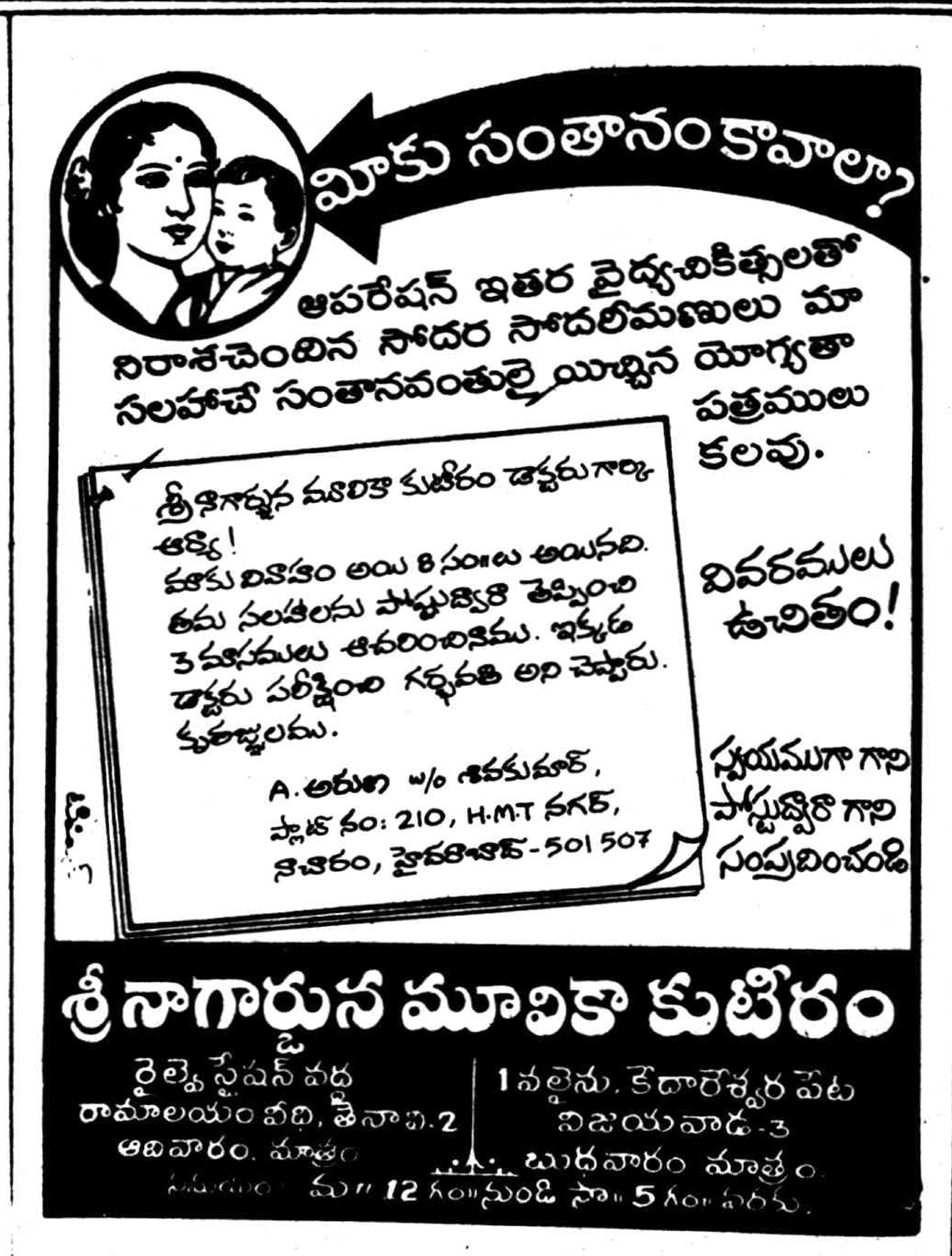

"ఈ దోపిడీ అనేది వుండటంవల్ల మనకి ఏం నష్టం వుంది? ఈ దోపిడీ నశిస్తే మనకి ఏమి లాభం చేకూరుతుంది? ఒకే విషయాన్ని ఈ విధంగా రెండు వైపుల్నించీ మాపినట్లయితే నాకు కనిపించేదేమిటంటే- ఎవరి దగ్గరైనా దోచుకొందికి ఏదైనా వుంటేనే దాన్ని ఇతరులు దోపిడీ చెయ్యడం జరుగుతుంది. పంటలు పండించేవాళ్ళు, సంపద సృష్టించేవాళ్ళూ ఎవరూ అంటే వాళ్ళు కర్షకులూ, కార్మికులూను. దోచుకొందికి ఏమైనా వుంటే వాళ్ళదగ్గరే వుంటుంది. రాజవర్గం వాళ్ళనే దోస్తుంది. మనం పంటలు పండించేవాళ్ళమూ కాదు; సంపద సృష్టించేవాళ్ళమూ కాదు. అయితే మనం ఏ వర్గం? మన పనేమిటి? అని ప్రశ్నించుకుంటే మనం కరణాలం. మనం మహారాజుగారు చేసే దోపిడీకి సహాయ పడుతూ దోపిడీని దగ్గరుండి రాజుగారికి చేయించి పెడుతున్నాం. అంటే మనం దోపిడీకి సహాయం చేస్తున్నాం అన్నమాట. అలా సహాయంచేస్తే మనకి మహారాజువారు ఇచ్చేదేమిటి? జీతం! మహారాజువారు చేసే దోపిడీలు వారికి వసూళ్ళు చేసిపెట్టి లెక్కలు రాసిపెడుతున్నందుకు వారు మనకి జీతాలు ఇస్తున్నారు. అయితే మనం మార్కండేయుడి మాటలు విని వాడితో ఎందుకు చేరేం? రాజుగారు మనకి సరైన జీతాలు ఇవ్వకపోవడంవల్ల చేరేం. మనకి ఈ రాజ సమాజంలో జీతాలు పెరిగినట్లయితే మనకి ఏ ఇబ్బందైనా వుంటుందా?" అని ప్రశ్నించేడు కరణ కులతిలకుడు.

రాజుగారు జీతాలు పెంచితే మనకి ఏ ఇబ్బందీ వుండదు. ఉండదని ముక్త కంఠంతో సమాధానం చెప్పింది కరణ జనం.

అప్పుడు వేతన శర్మ తన గంభీరోపన్యాసాన్ని ఇంకా ముందుకి పోనిచ్చేడు-

"ప్రస్తుతం వుంటున్న రాజ సమాజంలో మనకి వేతనాలు పెరిగి కొన్ని సదుపాయాలు కలిగినట్లయితే మనకి ఏ ఇబ్బందీ వుండదని మనం తెలుసుకున్నాం. అయితే ఈ దోపిడీ రాజ్యం నశించిపోయి, ప్రజా రాజ్యం వచ్చిందనే అనుకుందాం. ప్రజారాజ్యం వచ్చినట్లయితే మాత్రం మనకి వచ్చేదేముంది? వేతనాలు పెరగవచ్చు. సదుపాయాలు కలగవచ్చు. కాని అప్పుడైనా మనకి దక్కేది అంతేకదా! అయితే దక్కేది అంతే అయినప్పుడు ఆపాటిదానికి మనం తిరుగుబాటులో చేరడం ఎందుకు? చిత్రహింసలకి పాలవడం ఎందుకు? చివరికి ఆస్తిపాస్తుల్ని, ఆలుబిడ్డల్ని, అన్నీ, అందర్నీ పోగొట్టుకొని మెడకాయమీద తలకాయ లేకుండా ఎగరగొట్టించుకోడం ఎందుకు? ఏ మనిషయినా, సంఘమైనా తనకి కావలసిన దేమిటో తెలుసుకొని మరీ వ్యవహరించాలి. మనకి కావలసిన జీతాలు, సదుపాయాలును. అవి వున్నట్టయితే మనం తప్పక బాగుపడతాం. సమాజం పూర్తిగా మారితేగాని జీవితాలు బాగుపడనివాళ్ళు చాలా మంది వున్నారు. వాళ్ళు విప్లవాలు తెస్తారు. చావుకి తెగిస్తారు. మనం ఆకోవకి చెందుతామా ? చెందం. సమాజం ఇలానే వున్నప్పటికీ మనకి బాగుపడే అవకాశాలున్నాయి. అందుచేత, మనం ఈ తిరుగుబాటులోచేరి చావవలసిన అవసరం లేదు. రాజుల్నీ, రాజ్యాంగాల్నీ మారుస్తాం అంటే ప్రభువర్గం ఒప్పుకోదు.

భవిష్యత్తు

భవిష్యత్తు లలాట లిఖితం కాదురా
పిచ్చివాడా, అది రూపాయ లిఖితం
మనమంతా ఆ రూపాయ దీపం
పురుగులం
—జింబో

ప్రభువులకి సైన్యబలం, పోలీసుబలం, విస్తృతబలం, గుండె బలం అన్నీ వున్నాయి. వాస్తే వాళ్ళు లక్షల్లక్షలు దోపిడీ చేస్తున్నారు. నిజమే! కాని, మన సాయం పూర్తిగా వుంటేనే అది పూర్తిగా జరుగుతుంది. అటువంటప్పుడు ఆ లక్షల బంగారపు రాసులన్నీ వాళ్ళు వుంచుకొని మనకి నాలుగు రాగి డబ్బులు పారేస్తే వాళ్ళకి నష్టం ఏముంది? ఇప్పుడు వారు మనకి పిడికెడు గింజలే ఇస్తున్నారు. మనం మరో నాలుగు పిడికెళ్ళడుగుదాం. వారు మనకి మరొక అరపిడికెడైనా ఇవ్వకపోరు. మనకి వేతనాలు పెరిగితే రాజులూ మారనవసరం లేదు. రాజ్యాంగమూ మారనవసరం లేదు. మమ్మల్ని మీరు పెంచండి. మిమ్మల్ని మేం దించం అని ప్రభువులతో చెప్పినట్లయితే వారు నమ్ముతారని నాకు నమ్మకం వుంది. అందులోనూ, రాజవర్గానికి చావా బతుకా అని వున్నట్టి ఈ విప్లవ సమయంలో మనం రాజవర్గానికి స్పష్టంగా "మాకు వేతనాలతోనే సంబంధం వుంది, కాని విప్లవాలతో సంబంధం లేదు" అని చెప్పినట్లయితే వారు చాలా సంతోషించి మనకి మరో అరపిడికెడే కాదు, మరో పిడికెడైనా ఇచ్చి తీరుతారని నాకు ఎంతో నమ్మకం వుంది. అందుచేత మీరందరూ నాకు ఆసరా ఇచ్చినట్లయితే నేను మన మేలు గురించి ప్రభువులతో సంప్రదిస్తాను. ఏమంటారు?" అని ముగించాడు వేతన శర్మ.

వేతన శర్మోపన్యాసం వింటోన్న కరణాల కళ్ళన్నీ జ్ఞానకిరణాలతో మెరిసిపోయేయి. ఆనంద బాష్పాలతో నిండిపోయాయి. వారి అవసరాలనీ, సంఘంలో వారి స్థాయినీ, జీవితంలో వారు సాధించుకోవలసిన లక్ష్యాలనీ వేతన శర్మ అంతా స్పష్టంగా వారికి తెలియజేసినందుకు వారంతా చాలా మురిసిపోయేరు.

నాగా పోగా, మహారాజావారితో మంతనాలాడి రమ్మని ఆ కరణజనం వేతన శర్మని దీవించి పంపించేరు. వేతన శర్మ రాజవర్గంతో చేసిన సంప్రతింపులు సఫలం అయాయి. కరణాలకి, మునకర్లకి, బారికలకి, భటులకి అందరికీ చిటికెడు చొప్పున జీతాలు పెరిగాయి. కొందరికి చిన్న చిన్న మాన్యాలు కూడా లభించాయి. మరొక ముఖ్య విషయం ఏమిటంటే ప్రభుత్వోద్యోగులంతా ప్రభువులనుంచి జీతాలు తీసుకోడమే కాకుండా, వారికి ప్రజలనుంచి పారితోషికాలు కూడా పొందే హక్కు కలదని ఆనాటినుండి గుర్తింపబడింది. వేతన శర్మ సాధించిన ఘన విజయాల్లో అది చాలా ఘన విజయం.

మరైతే, మార్కండేయుడు లేవదీసిన విప్లవం ఏమయింది? అది రాజవర్గపు కత్తులకి ఎంత మటుకు ఎరయింది? వేతన శర్మలు పొడిచిన వెన్నుపోటుకి చాలా మట్టుకు గాయపడింది. మిగతాది అలసట తీర్చుకొని మరునాడెప్పుడో విస్ఫుగా మారడానికి వీలుగా అడవుల్లో తలదాచుకుంది.

** ** **

ప్రభుత్వోద్యోగులకి వేతన శర్మే మొట్ట మొదటి హితాధిపతి. ఆ తరువాత వేతన శర్మలే కార్మిక నాయకులుగా కూడా రూపొందడంతో ప్రభువులంతా సకల ధన కనక వస్తు వాహనాలతో తులతూగుతూ ప్రశాంతంగా జీవించుకు వస్తున్నారు. ఎక్కువ జీతాలకోసం సమ్మెలే తప్ప, సమసమాజం కోసం విప్లవాలు వద్దంటారు ప్రభువులు, అవునంటారు ప్రభుత్వోద్యోగులు.